

Bérunió kontra szociális dömping

Az elmúlt hetekben találkozni látszott két, első pillantásra igencsak különböző politikai törekvés. Az egyik a Jobbik béruniós kezdeményezése, melynek leegyszerűsítve „egyenlő munkáért egyenlő bért” jelszavával politikai hovatarozástól függetlenül sokan szimpatizálnak az új és viszonylag szegény EU-tagállamokban. A másik törekvés a „nyugatiaknak” a „szociális dömping” – vagyis az új EU-tagállamok alacsonyabb bérszínvonala és szociális juttatásai okozta versenyelőny – elleni fellépése. Ilyenek voltak azok az inkább csak retorikában megnyilvánuló korábbi kormányzati célok, mint például hogy a francia cégek otthon, ne pedig Közép-Európában fejlesszenek. A legfrissebb francia törekvés mindenekelőtt az úgynevezett kiküldetések rendszerének módosítására irányul. Tényleges változást hozott viszont, hogy ez év elejétől Németország, Franciaország és Olaszország után Ausztria is a helyi minimálbér kifizetésére kényszeríti a külföldi fuvarozó vállalkozásokat. Ez

az intézkedés nyilvánvalóan rontja a közép-európai versenyképességét, illetve védi a helyi cégek és munkavállalóik pozícióját. Jól látható, hogy a bérunió és a szociális dömping egyazon jelenség – a nyugatitól jóval elmaradó keleti bérek – kétféle szemlélete.

A bérunió persze ugyanúgy politikai jelszó, mint a szociális dömping. Ahogy lehetetlen, hogy a régió cégei versenyképességüktől és gazdasági érdekeiktől függetlenül emeljék a béreket, ugyanúgy elképzelhetetlen, hogy ne éljenek olcsóságukból eredő előnyükkel. A szlogenek mögött azonban látni kell a valós gazdasági folyamatokat is. A közép-európai régióban felerősödő munkaerőhiány – amelyben nagy szerepe van a fejlettebb EU-tagállamok munkaerő-elszívásának – láthatóan kényszeríti a bérek jelentős emelését. Más oldalról például az elmúlt években csak az EU átlaga alatti növekedésre képes, magas munkanélküliséggel küzdő Franciaországban a jelek szerint most valóban hozzákezdenek a rendkívül me-

rev munkaerőpiac megreformálásához, így az elbocsátásokat egyszerűbbé tevő, a szakszervezetek befolyását szűkítő intézkedések életbeléptetéséhez. (Németország gazdasági sikerei részben a már másfél évtizede elkezdett, hasonló változtatásoknak köszönhetőek.) Mindez a keleti és nyugati munkaerőpiacok némi közeledésére utal.

Ez a közeledés azonban nem cáfolja, sőt éppenséggel alátámasztja azt a közgazdasági közhelyet, hogy a kifizethető bérek elválaszthatatlanok a versenyképességtől. A fejlett és fejletlenebb országoknak – ha javítani akarják állampolgáraik jövedelmi-szociális helyzetét – egyaránt képesnek kell lenniük versenyképességük javítására, ennek érdekében a strukturális alkalmazkodásra. Nyilvánvaló, hogy a közép-európai régió számára az alacsonyabb bér még sokáig adottság marad. Azonban ahhoz, hogy ez versenyelőny is lehessen, elkerülhetetlen a kereslethez való folyamatos strukturális alkalmazkodás. A viszonylag alacsony bérrrel mint adottsággal való élés egyáltalán nem zárja ki a jövedelmek közeledését. A globális versenyben a magasabb hozzáadott értékű termelésre képes, szakképzett és fejlett munkakultúrájú dolgozók ver-

senyképesen működő cégekben végzett teljesítményét ugyanis tartósan egyre magasabb, a nyugatiakhoz közeledő jövedelemmel lehet elismerni.

A magyar kormányzat szerint a versenyképesség romlásának hátterében az olcsó munkaerőre épülő termelési szerkezet kifulladás áll. Ez a szerkezet azonban szorosan összefügg a magyar modellel, így az egykulcsos szja bevezetésével (ezen belül az alacsony jövedelműek adó-visszatérítésének megszüntetésével), a közmunka irracionális kiterjesztésével, az oktatás fokozódó elhanyagolásával és kifejezetten modernizációellenes átalakításával. Mindez konzerválja, s ezzel nemzetközileg leértékeli a hazai munkaerő színvonalát.

A magyar versenyképesség nemzetközi rangsorokban való lecsúszásában emellett döntő szerepe van a jogbiztonság hiányának, az üzleti környezet kiszámíthatatlanságának, a siker lojalitástól és nem piaci eredményességtől való függésének. Ennek megfelelően a béremelések önmagukban nem változtatnak a rendszeren, fenntarthatóságukhoz a magyar modellel magán kell változtatni; miközben a béremelés egyes területeken a működőképesség elemi feltételévé vált.

KARSAI GÁBOR,
a GKI
Gazdaságkutató
vezérigazgató-
helyettese